

УДК 657.471

Г.А. Римар

Тернопільський національний економічний університет

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

У публікації розкрито суть економічної інформації, що забезпечує можливість проведення аналізу витрат підприємства. Особлива увага приділяється інформаційному забезпеченню спрямованого на всебічне інформування працівників зайнятих в обліковому та аналітичному процесах апарату управління, про стан і зміни у функціонуванні об'єктів фінансово-господарської діяльності.

Ключові слова: інформація, економічна інформація, облікова інформація інформаційні джерела.

G.A. Rymar

INFORMATION SOURCES AND ANALYSIS KONTLORYU CORPORATE EXPENSES

This publication examines the essence of economic information that enables the analysis of costs. Particular attention is paid to provide information aimed at fully informing employees engaged in accounting and analytical processes of the management, status and changes in the functioning of financial and economic activity.

Keywords: information, economic information, accounting information news source.

G.A. Rymar

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ИСТОЧНИКИ КОНТРОЛЮ И АНАЛИЗА ЗАТРАТ ПРЕДПРИЯТИЯ

В публикации раскрыта суть экономической информации, что обеспечивает возможность проведения анализа затрат предприятия. Особое внимание уделяется информационному обеспечению направленного на всестороннее информирование работников занятых в учетном и аналитическом процессах аппарата управления, о состоянии и изменениях в функционировании объектов финансово-хозяйственной деятельности.

Ключевые слова: информация, экономическая информация, учетная информация информационные источники.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Управління будівельним підприємством вимагає представлення систематичної інформації про здійснення господарських процесів,

їх характер і обсяг, про наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їх використання, величину власного капіталу, зобов'язань та фінансових результатів діяльності.

Сучасний етап розвитку економіки характеризується високими вимогами до інформації, яку споживають внутрішні та зовнішні користувачі.

З метою розкриття питання ефективності функціонування інформаційних джерел, що забезпечують можливість проведення аналізу витрат, доцільно визначити суть поняття «інформаційні джерела» та основну їх складову – інформацію.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідженням зазначених питань займалися різні вчені економісти: Ф.Ф. Бутинець, В.В. Дика, С.В. Івахненко, В.М. Івахненко, Г.А. Титоренко та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Інформація (від лат. information – роз'яснення, виклад) – це відомості, повідомлення про будь-яку подію, діяльність тощо. Економічна інформація є найважливішою складовою управлінської інформації в підприємстві [4, 67].

У зв'язку з тим, що економічна інформація пов'язана із суспільним виробництвом, її часто називають виробничою інформацією. Над економічною інформацією здійснюються чимало операцій, які за ознакою однорідності і цільових функцій об'єднані в інформаційні процедури (процеси), які можна згрупувати в п'ять стадій обробки інформації: збір, передача, зберігання, перетворення і споживання (див. рис. 1) [1, 29].

Під економічною інформацією слід розуміти всі дані в сфері економіки, які необхідно фіксувати, передавати, зберігати і обробляти для використання в управлінні як господарством країни в цілому, так і окремими його об'єктами. Її можна використовувати в процесі планування, обліку, контролю, аналізу на всіх рівнях управління. Найважливішими властивостями економічної інформації, на думку професора Г.А. Титоренко, є [1, 12]:

- ✓ достовірність і повнота;
- ✓ цінність і актуальність;
- ✓ ясність і зрозумілість.

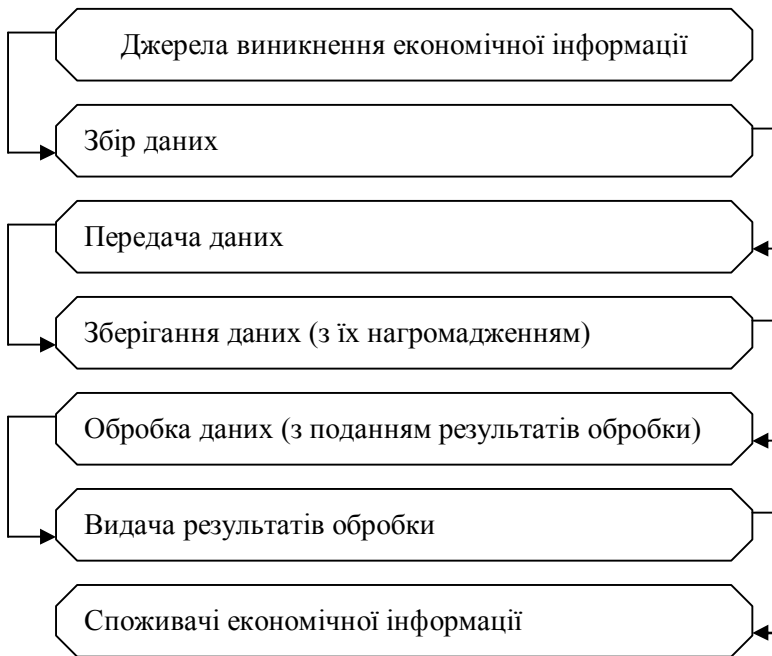

Рис. 1. Стадії обробки економічної інформації

Ф.Ф. Бутинець вважає, що основними вимогами економічної інформації є [2,95]:

- ✓ достовірність;
- ✓ значимість;
- ✓ порівнянність і постійність;
- ✓ суттєвість;
- ✓ консервативність;
- ✓ повнота.

Економічна інформація характеризується двома основними ознаками – кількісною та якісною. Якісна ознака дозволяє класифікувати її за ознаками знань, функціями управління тощо. Кількісна дає можливість з'ясувати одиниці виміру, на основі яких можна встановити її обсяги та трудомісткість отримання, а також технічні засоби для передачі, збору, зберігання і фіксації, технологію обробки.

Отже, підсумовуючи вище сказане – основними вимогами до економічної інформації є: достовірність, своєчасність, повнота і точність, надійність, комплексність, адресність, багаторазове використання, висока швидкість збору, обробки і передачі, кодування і декодування, документальність.

Об'єктом інформаційного забезпечення управління є організаційно-економічна, облікова та технологічна інформація, яка відображає процеси виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ і послуг.

Дана інформація виникає в процесі виробничо-господарської діяльності й використовується для управління під час здійснення всіх функцій управління. Вона відображає стан виробничо-господарської і фінансової діяльності підприємства в числовому вигляді через систему натуральних та вартісних показників.

В той же час облікова інформація, як частина економічної інформації, має низку особливостей (рис. 2).

Ядром економічної інформації будівельного підприємства є облікова інформація. Це пов'язано з тим, що вона повніша, точніша й оперативніша і достовірніша за будь-яку іншу. Вона моделює зв'язки підприємства з навколишнім середовищем, так і його внутрішню структуру, дає можливість розподіляти права виконавців та їхню відповідальність за економічну ефективність.

При цьому облікова інформація відповідає таким принципам:

- ✚ багатократність використання;
- ✚ концентрація, тобто обираються тільки суттєві ознаки;
- ✚ штучність – інформацію створюють облікові працівники, вона не виникає природно, тобто сама по собі;
- ✚ цілеспрямованість, тобто інформація відповідає визначеним завданням; аналітичність, тобто здатність надавати не лише зафіксовані в документах дані, а й підсумкові, розрахункові, додаткові.

В.В. Дика вважає, щоб облікова інформація повинна також бути корисною, достовірною і значимою. [3, 98]

Облікова інформація класифікується за цілою низкою ознак. В цьому питанні у науковій літературі теж немає єдиної точки зору, на нашу думку такими ознаками можуть бути:

- ✓ час складання;
- ✓ місце складання;

- ✓ степінь обробки;
- ✓ циклічність;
- ✓ облікова база.

Рис. 2. Особливості облікової інформації

Для того, щоб облікова інформація однозначно сприймалась тими, хто брав участь в її підготовці в підприємстві і тими, хто її використовує, вона має відповідати певним вимогам (рис. 3).

Рис. 3. Вимоги до облікової інформації [7]

Також на нашу думку інформацію можна поділити на:

- ❖ облікову;
- ❖ планову.

Інформація, яка описує події, які вже відбулися, явища і господарські процеси, називають обліковою. А планова – це інформація, яка описує явища і події, які будуть відбуватися в майбутньому.

С.В. Івахненко [4, 11] вважає, що економічну інформацію можна поділити на: зовнішню та внутрішню.

Зовнішню інформацію будівельне підприємство отримує із

зовнішнього середовища, а інша створюється на самому об'єкті регулювання. Для зовнішньої інформації характерна неточність, протиріччя. Внутрішня інформація виникає в самій системі управління і відображає різні часові інтервали і стан об'єкту управління. Як правило, такі дані вимірюються і групуються в управлінських документах фіксуються їх точні показники.

Джерелом інформації для проведення економічного аналізу є також єдиний і безперервний потік інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства. Джерела, які утворюють такий потік, можна поділити на:

- ✚ нормативно-довідкові;
- ✚ облікові;
- ✚ позаоблікові.

На відміну від інформаційного забезпечення проведення аудиту, до джерел інформації для проведення економічного аналізу, окрім вище зазначених, відносять й висновки аудиторських перевірок.

Але попри це, основними джерелами інформації залишаються дані бухгалтерського обліку та звітності, де найбільш чітко та систематизовано відображаються і узагальнюються господарські засоби, витрати за елементами та статтями калькуляції, доходи за видами діяльності, фінансові результати.

Методами суцільного та безперервного спостереження, систематизації на рахунках, групування, на перших стадіях проведення аналізу досягають кількісної характеристики господарських операцій, яким в процесі аналітичного дослідження надають якісного характеру.

Порівнюючи отримані фактичні дані про доходи та витрати з даними нормативно-довідкової інформації, апарат управління підприємства може здійснювати оперативний контроль за їх обсягами, контролювати параметри інформаційної системи, виявляти небажані відхилення від нормального процесу виробничої діяльності, використовувати економічні методи управління на основі достовірної оперативної обліково-аналітичної інформації.

Із цього можна зробити висновок, що обліково-аналітична інформація відповідно до її ролі в управлінні процесом одержання доходів та витрат повинна відповідати таким вимогам:

- ✓ мати мінімальний розрив у часі здійснення операцій;

- ✓ бути оперативною з метою скорочення часу і витрат праці на її отримання, просування та використання;
- ✓ містити документальну достовірність та обумовленість;
- ✓ мати необхідні дані для цілей аналізу господарської діяльності;
- ✓ містити оперативні та достатньо аналітичні дані про виконання договірних зобов'язань.

Висновки. Як показують проведені нами дослідження, багато управлінських рішень в комерційній роботі приймаються за відсутності потрібної економічної інформації, а отже, комплексного вивчення всіх процесів, пов'язаних з одержанням доходів та проведенням витрат.

Дозріла необхідність наступної розробки питання якіснішого інформаційного забезпечення управлінських задач, пов'язаних з доходами і витратами, та досягнення найкращих фінансових результатів шляхом раціоналізації технології їх обробки, активного впровадження комплексної автоматизації всіх облікових процесів, обліково-економічних робіт.

З метою проведення аналізу доходів та фінансових результатів доцільно використовувати дані облікових регістрів, звітності підприємства, де відображено дані про доходи за декілька років.

У процесі аналізу необхідно давати оцінку одержаним доходам та обґрунтовувати їх вплив на фінансовий результат, вивчати зміну у динаміці доходів, вимірювати вплив основних чинників на прибуток підприємства, адже від різниці одержаних доходів і суми проведених витрат залежить кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства.

Список використаної літератури

1. Автоматизированные информационные технологии в экономике: Учебник [Текст] / Под ред. Г.А. Титоренко. – М.: Компьютер: ЮНИТИ, 1998. – 400 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Інформаційні системи бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вищих навч. закладів [Текст] / Ф.Ф. Бутинець, С.В. Івахненко, Т.В. Давидюк, Т.В. Шахрайчук. За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 2-ге вид. перероб. і доп. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.
3. Информационные системы в экономике: Учебник [Текст] / Под ред. проф. В.В. Дика. М.: Финансы и статистика, 1996. – 272 с.
4. Івахненков С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського

обліку: історія, теорія, перспективи.: Наукове видання. [Текст] / С.В. Івахненко. – Житомир: АСА, 2001. – 416 с.

5. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. [Текст] / В.М. Івахненко. – К.: Знання-Прес, 2002. – 190 с.

6. Облікова політика підприємства. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник [Текст] / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖІТІ. – 2000.

7. Організація бухгалтерського обліку. Підручник [Текст] / За ред. проф. Ф.Ф.Бутинця. - 3-є вид. доп. і перероб. – Житомир: ПП „Рута“, 2002. – 592 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

1. Прізвище Римар
2. Ім'я, по батькові Галина Адамівна
3. Посада викладач кафедри обліку у виробничій сфері
4. Місце роботи Тернопільський національний економічний університет
7. Наукові інтереси:
- облік витрат за будівельними контрактами
8. Контактні телефони:
мобільні (066) 1185367;
службовий (0352) 475050*12310;
домашній (0352) 287065.